

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 21 Ιουνίου 2018
(OR. en)

10134/18

SOC 411
EMPL 334
DIGIT 136

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Με ημερομηνία: 21 Ιουνίου 2018

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 10057/18

Θέμα: Το μέλλον της εργασίας: μια προσέγγιση βασισμένη στον κύκλο ζωής
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου (21 Ιουνίου 2018)

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για το μέλλον της εργασίας: μια προσέγγιση βασισμένη στον κύκλο ζωής, που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο EPSCO στις 21 Ιουνίου 2018.

Το μέλλον της εργασίας: μια προσέγγιση βασισμένη στον κύκλο ζωής

- Συμπεράσματα του Συμβουλίου

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

1. Η δυναμική τεχνολογική ανάπτυξη, η παγκοσμιοποίηση και η δημογραφική αλλαγή, φαινόμενα σε πρωτοφανή κλίμακα, αναδιαμορφώνουν βαθιά και αμετάκλητα πολλές πτυχές της οργάνωσης της κοινωνίας του 21ου αιώνα, μεταξύ άλλων και στον κόσμο της εργασίας. Αυτός ο μετασχηματισμός οφείλεται κυρίως στην αυτοματοποίηση και την ψηφιοποίηση και επιταχύνεται από τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνητής νοημοσύνης. Στην Ευρώπη, το φαινόμενο αυτό οδηγεί σε αυξανόμενη ζήτηση ειδικευμένων εργαζόμενων σε ορισμένους βασικούς τομείς, ζήτηση η οποία με τη σειρά της συνδέεται συχνά με μια σειρά κοινωνικών προκλήσεων, όπως η γήρανση της κοινωνίας, οι συνεχιζόμενες ανισότητες μεταξύ των φύλων και τα επαγγελματικά στερεότυπα για τα φύλα.
2. Ο εν εξελίξει μετασχηματισμός δημιουργεί ευκαιρίες αλλά θέτει και προκλήσεις. Από τη μία πλευρά, μπορεί να αποτελέσει κινητήρια δύναμη για καινοτομία, οικονομική ανάπτυξη και δημιουργία νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας, μπορεί δε να αυξήσει την παραγωγικότητα της εργασίας, την προστασία των εργαζομένων και τον ελεύθερο χρόνο, συμβάλλοντας έτσι επίσης στη συμφιλίωση επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Μπορεί επίσης να συμβάλει στη βελτίωση της γενικής ευημερίας των πολιτών, καθώς και στην παροχή νέων ευκαιριών σε άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν επίσης να διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά. Από την άλλη πλευρά, ο συντελούμενος μετασχηματισμός μπορεί επίσης να αλλάξει σημαντικά ή να εξαφανίσει κάποιες θέσεις εργασίας, αυξάνοντας τη διαρθρωτική ανεργία σε ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων, δημιουργώντας νέες ανισότητες και οδηγώντας σε πόλωση της αγοράς εργασίας λόγω απώλειας θέσεων απασχόλησης, ιδίως μέσου επιπέδου.
3. Τα ενδιαφερόμενα μέρη, και συγκεκριμένα οι κυβερνήσεις, οι εργοδότες, οι εργαζόμενοι, οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών, πρέπει να κατανοήσουν σε βάθος τις εν εξελίξει διαδικασίες μετασχηματισμού για να μπορέσουν να προσαρμοστούν σε αυτές, να τις διαμορφώσουν και να προωθήσουν την χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή και τη δικαιοσύνη στην αγορά εργασίας.

4. Η βασισμένη στον κύκλο ζωής προσέγγιση της εν εξελίξει διαδικασίας αλλαγής επιτρέπει να αναπτυχθούν ολοκληρωμένες και χωρίς αποκλεισμούς πολιτικές με βάση τις ιδιαίτερες δυνατότητες του κάθε ατόμου. Βασικά στοιχεία στο πλαίσιο των πολιτικών για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, την απασχόληση και τα κοινωνικά ζητήματα είναι, μεταξύ άλλων, η διάσταση του φύλου, η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, η κοινωνική προστασία, οι αξιοπρεπείς και ασφαλείς συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία και του χρόνου εργασίας, οι δεξιότητες και η διά βίου μάθηση, η εξέλιξη της σταδιοδρομίας, η ενεργός γήρανση και η παροχή στήριξης κατά τη διάρκεια μεταβάσεων, συμπεριλαμβανομένων πολιτικών για την επιστροφή στην εργασία.
5. Οι πολιτικές και οι υπηρεσίες εκπαίδευσης και προσχολικής ανάπτυξης που σχεδιάζονται ως μέρος μιας προσέγγισης βασισμένης στον κύκλο ζωής συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα εργαλεία για την ανάπτυξη πρακτικών γνώσεων, δεξιοτήτων και σωματικών ικανοτήτων από μικρή ηλικία, συμπεριλαμβανομένων των βασικών γνωστικών, κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την επιτυχία σε ένα περιβάλλον που μεταβάλλεται με ταχείς ρυθμούς.
6. Σε αυτή την περίοδο αλλαγών, η ανάπτυξη οικοσυστημάτων κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη μπορεί να προσφέρει μια καλή βάση για τη βελτίωση της υφιστάμενης και της μελλοντικής απασχολησιμότητας και προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες. Η ψηφιοποίηση και οι νέες τεχνολογίες μπορούν επίσης να παράσχουν μέσα για τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών μοντέλων που βασίζονται σε αξίες όπως η δικαιοσύνη, η χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή και η αλληλεγγύη. Τα ψηφιακά κοινά —για παράδειγμα, το λογισμικό ανοιχτού κώδικα— τα οποία έχουν αναπτυχθεί και χρησιμοποιούνται ευρέως από φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα μπορούσαν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της δίκαιης χρήσης των πληροφοριακών πόρων και της τεχνολογίας της πληροφορίας. Οι αξίες της κοινωνικής οικονομίας μπορούν επίσης να βοηθήσουν ώστε η ανάπτυξη ψηφιακών κοινών να κινηθεί προς μια ωφέλιμη κατεύθυνση.
7. Το μέλλον της εργασίας αποτελεί προτεραιότητα παγκοσμίως. Για παράδειγμα, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας συνέβαλε στην τρέχουσα συζήτηση με την πρωτοβουλία που ανέλαβε επ' ευκαιρία της εκατοστής επετείου της όσον αφορά το μέλλον της εργασίας και με τη συγκρότηση, εν συνεχεία, της Παγκόσμιας Επιτροπής Υψηλού Επιπέδου, η οποία θα δημοσιεύσει στις αρχές του 2019 έκθεση προσανατολισμένη προς την ανάληψη δράσεων.

8. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασχολούνται ενεργά με τις τρέχουσες εξελίξεις. Στόχος του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε το 2017 είναι να χρησιμεύσει ως οδηγός για την επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων ως προς την απασχόληση και τα κοινωνικά ζητήματα κατά την αντιμετώπιση σημερινών και μελλοντικών προκλήσεων. Στις ειδικές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συγκαταλέγονται το «θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη», συμπεριλαμβανομένης της σύστασης για τις διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων, η δέσμη για τον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης και τις επενδύσεις στη νεολαία, το «ψηφιακό θεματολόγιο για το 2020» καθώς και η ανακοίνωση σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη για την Ευρώπη. Τον Δεκέμβριο του 2017 το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα με θέμα «Το μέλλον της εργασίας: ηλεκτρονικές διευκολύνσεις». Τον Μάρτιο του 2018 πραγματοποιήθηκε στη Σόφια μια διάσκεψη υψηλού επιπέδου με θέμα «Το μέλλον της εργασίας: μια προσέγγιση βασισμένη στον κύκλο ζωής», η οποία συνδιοργανώθηκε από την Προεδρία και την Επιτροπή. Το μέλλον της εργασίας έχει συζητηθεί επίσης στο πλαίσιο της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) και της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ). Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) εξέδωσε διερευνητική γνωμοδότηση σχετικά με το μέλλον της εργασίας και τις δεξιότητες, κατόπιν σχετικού αιτήματος της βουλγαρικής Προεδρίας. Οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι έχουν επίσης εκφράσει τις απόψεις τους, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της τακτικής Τριμερούς Κοινωνικής Συνόδου Κορυφής.

ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΜΕΤΑΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

9. Η μεταφορά εργασιών από τους ανθρώπους στις μηχανές επιταχύνεται, επηρεάζοντας βαθιά την αγορά εργασίας, καθώς όλο και περισσότερες εργασίες μπορούν δυνητικά να αυτοματοποιηθούν. Ο αντίκτυπος είναι διττός: από τη μία πλευρά, αυξάνεται η ζήτηση για εργαζομένους υψηλής ειδίκευσης και άλλους εργαζομένους που διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες και, από την άλλη, προβλέπεται μείωση των ευκαιριών απασχόλησης για τους εργαζομένους που δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες δεξιότητες. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να εντοπίσουν τους κλάδους όπου οι θέσεις εργασίας κινδυνεύουν λόγω της αυτοματοποίησης και της ψηφιοποίησης, καθώς και τους τομείς και τα επαγγέλματα όπου θα δημιουργηθούν περισσότερες θέσεις εργασίας. Ο αντίκτυπος στις θέσεις εργασίας που θα αλλάξουν αλλά δεν θα εξαφανιστούν, καθώς και οι περιφερειακές επιπτώσεις των εν εξελίξει αλλαγών απαιτούν περαιτέρω προσοχή.

10. Η συντόμευση του κύκλου καινοτομίας αυξάνει τη σημασία των μηχανισμών πραγματοποίησης προβλέψεων σχετικά με την αγορά εργασίας με βάση πληροφορίες για τις μελλοντικές τάσεις της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας. Οι προβλέψεις αυτές θα χρησιμεύουν ως βάση για πολιτικές που θα πλαισιώνουν και θα στηρίζουν τους εργαζομένους στις όλο και συχνότερες αλλαγές σταδιοδρομίας και μεταβάσεις εντός της αγοράς εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να σχεδιαστούν ολοκληρωμένες πολιτικές ενεργοποίησης που θα έχουν στόχο να κινητοποιούν όσους αναζητούν εργασία προς την ενεργό επιδίωξη της εύρεσης απασχόλησης, να βελτιώνουν την απασχολησιμότητά τους και να πολλαπλασιάζουν τις ευκαιρίες τους να εισέρχονται, να παραμένουν και να προοδεύουν στην αγορά εργασίας. Οι πολιτικές ενεργοποίησης μπορούν επίσης να διευκολύνουν την ένταξη των νομίμως διαμενόντων νεοαφιχθέντων υπηκόων τρίτων χωρών, με σεβασμό των εθνικών αρμοδιοτήτων που κατοχυρώνονται στις Συνθήκες και λαμβανομένων υπόψη των αλλαγών στην οικονομία.
11. Ο ρόλος των υπηρεσιών απασχόλησης ως παράγοντα διαμεσολάβησης και διευκόλυνσης εξελίσσεται επίσης και, ανάλογα με τις εθνικές περιστάσεις, περιλαμβάνει όλο και περισσότερο τη συνεργασία με τον επιχειρηματικό κόσμο και άλλους σχετικούς παράγοντες, μεταξύ άλλων για την παροχή βασικών υπηρεσιών, όπως είναι η επαγγελματική συμβουλευτική, η καθοδήγηση σταδιοδρομίας, η επανεκπαίδευση, η επικύρωση των δεξιοτήτων και η οργάνωση της κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της στοχευμένης στήριξης και των προγραμμάτων μαθητείας και πρακτικής άσκησης. Η χρήση ψηφιακών πλατφορμών και διαδικτυακών εργαλείων παράλληλα με τις παραδοσιακές μεθόδους παρέχει στις υπηρεσίες απασχόλησης νέες ευκαιρίες για την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων, ευκαιρίες που θα πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω, για παράδειγμα στο πλαίσιο δραστηριοτήτων προσέγγισης ανενεργών ατόμων και κατά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας. Για την πλήρη αξιοποίηση των αναδυόμενων ευκαιριών απαιτείται στενότερη συνεργασία ανάμεσα στις υπηρεσίες απασχόλησης και τις επιχειρήσεις.
12. Τις προσεχείς δεκαετίες το ποσοστό του ενεργού πληθυσμού αναμένεται να μειωθεί σημαντικά στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Η δημογραφική γήρανση είναι πιθανό να οδηγήσει σε σημαντικές ανακατανομές εργασίας και άλλων πόρων σε διάφορους κλάδους και επαγγέλματα, εν μέρει εξαιτίας της στροφής των αναγκών των καταναλωτών από τα διαρκή αγαθά προς τις υπηρεσίες. Η γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα του εργατικού δυναμικού πρέπει να λειτουργεί ομαλά, πράγμα που επίσης σημαίνει ότι πρέπει να είναι κοινωνικά, οικονομικά και περιφερειακά ισορροπημένη.

13. Στην εποχή της ψηφιοποίησης, οι τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) αποτελούν σημαντική πηγή νέων θέσεων απασχόλησης στην αγορά εργασίας της ΕΕ, οι οποίες είναι κυρίως υψηλής ποιότητας και καλά αμειβόμενες. Ωστόσο, ο κλάδος των ΤΠΕ πάσχει από επίμονη έλλειψη καταρτισμένων εργαζομένων και έντονο διαχωρισμό με βάση το φύλο. Αυτή η ανισορροπία μεταξύ των φύλων συνδέεται με πολιτισμικά στερεότυπα και την αντίληψη ότι οι τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών και η σταδιοδρομία στις ΤΠΕ αφορούν αποκλειστικά τους άνδρες. Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η δυνατότητα των γυναικών να αξιοποιούν τις ευκαιρίες στον τομέα αυτό. Το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και οι υπηρεσίες καθοδήγησης σταδιοδρομίας θα πρέπει συνεπώς να μεριμνούν για τη συστηματική πρόληψη και καταπολέμηση των στερεοτύπων και των διακρίσεων και να ενθαρρύνουν τόσο τις γυναίκες όσο και τους άνδρες να κάνουν επιλογές πέρα από τα στερεότυπα. Για να καλυφθούν οι ελλείψεις δεξιοτήτων ΤΠΕ σε όλα τα επαγγέλματα και τους κλάδους, είναι απαραίτητες τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες. Η συμμετοχή περισσότερων γυναικών στις ΤΠΕ θα τονώσει την ψηφιακή καινοτομία σε όλους τους κλάδους, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της εκπαίδευσης, της υγείας και της πρόνοιας. Επιπλέον, η επαγγελματική κατάρτιση θα πρέπει να επικεντρωθεί στην ανάγκη να ενισχύεται ο ψηφιακός γραμματισμός των εργαζομένων σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, με ιδιαίτερη έμφαση στους ενήλικους εργαζομένους με χαμηλότερα επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων.
14. Η προσαρμογή των κοινωνιών, των επιχειρήσεων και των ατόμων στις ψηφιακές εξελίξεις θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση των ομάδων και ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, καθώς και όσων αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, ιδίως των ΕΕΑΚ,¹ των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, των νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και των ατόμων με αναπηρίες. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να προαχθεί ο ψηφιακός γραμματισμός και να διευκολυνθεί η τακτική επικαιροποίηση των βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων. Η περαιτέρω ενεργός εφαρμογή της σύστασης για τις διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της σύστασης σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης θα μπορούσε να προσφέρει νέες ευκαιρίες για την ενίσχυση των βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων.

¹ Νέοι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης.

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

15. Η αυξανόμενη ζήτηση για νέες ή ειδικές δεξιότητες αναδιαμορφώνει το προφίλ που απαιτείται να έχουν οι εργαζόμενοι σε πολλούς τομείς. Οι ψηφιακές ικανότητες έχουν καθοριστική σημασία για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας και την πλήρη αξιοποίηση των σύγχρονων μορφών μάθησης, την κινητικότητα στην αγορά εργασίας και τη γρήγορη προσαρμογή στις αλλαγές. Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι η τεχνολογική αλλαγή και οι τεχνικές λύσεις που εφαρμόζονται στις ψηφιοποιημένες υπηρεσίες δεν αφήνουν κανέναν στο περιθώριο. Αυξάνεται επίσης η ζήτηση για κοινωνικές και γνωστικές δεξιότητες, όπως η επικοινωνία, η διαπραγμάτευση, η κοινωνική νοημοσύνη, η δημιουργική σκέψη, η λήψη αποφάσεων και η επίλυση προβλημάτων. Οι δεξιότητες αυτές στηρίζονται στην πνευματική ευεξία, που είναι απαραίτητη για να μπορεί το άτομο να αναπτύσσει τις δυνατότητές του και να εργάζεται παραγωγικά και δημιουργικά. Οι άνθρωποι θα χρειάζονται επίσης επιχειρηματικές δεξιότητες, όπως την ικανότητα να καινοτομούν, να ξέρουν πώς να αναγνωρίζουν ευκαιρίες και να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες. Επιπλέον, θα απαιτούνται μη τυπικοί συνδυασμοί δεξιοτήτων ενώπιον των νέων εξελίξεων, όπως η δεοντολογική διάσταση της ρομποτοποίησης.
16. Η συντελούμενη τεχνολογική αλλαγή σημαίνει ότι πολλά από τα σημερινά παιδιά θα εργαστούν σε θέσεις εργασίας που δεν υπάρχουν τη στιγμή αυτή. Οι μαθητές και οι σπουδαστές χρειάζονται, ως εκ τούτου, καθοδήγηση σχετικά με τις υφιστάμενες και τις αναπτυσσόμενες ευκαιρίες απασχόλησης, για να μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις μετά λόγου γνώσεως σχετικά με τις σπουδές τους και τη μελλοντική τους σταδιοδρομία.
17. Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει επίσης να προσαρμοστούν ώστε να αυξήσουν τις δυνατότητες των πολιτών να αποκτούν και να επικαιροποιούν, σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους, τα απαιτούμενα βασικά προσόντα, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων, των γλωσσών, των επιστημών, των μεταγνωστικών ικανοτήτων, των επιχειρηματικών δεξιοτήτων και του καινοτόμου πνεύματος.
18. Η συνεργασία μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών έχει ζωτική σημασία για την επιτυχή διαχείριση των απαιτήσεων των θέσεων εργασίας του μέλλοντος. Οι κοινωνικοί εταίροι — προπαντός οι εργοδότες — παίζουν καίριο ρόλο σε αυτή τη διαδικασία, βοηθώντας να διατηρηθεί η προσαρμοστικότητα του εργατικού δυναμικού και συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Οι εργοδότες πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη των δυνατοτήτων των εργαζομένων τους σε όλη τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου, παρέχοντας ένα περιβάλλον ευνοϊκό για την τυπική, μη τυπική και άτυπη συνεχή κατάρτιση και ανάπτυξη δεξιοτήτων.

ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

19. Είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί η δίκαιη κατανομή των οφελών από τις νέες μορφές εργασίας σε ολόκληρη την κοινωνία μέσω κατάλληλων φορολογικών πολιτικών, κοινωνικών πολιτικών και πολιτικών διαμόρφωσης των μισθών.
20. Πολλά από τα αναδυόμενα μοντέλα απασχόλησης επιτρέπουν μεγαλύτερη ευελιξία στην οργάνωση της εργασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον καθορισμό του χρόνου, της διάρκειας και του τόπου εργασίας. Οι ΤΠΕ, οι οποίες άνοιξαν τον δρόμο για τις αλλαγές αυτές, μπορούν επίσης να διευκολύνουν και να ωφελήσουν την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής· ωστόσο, η δυνατότητα να εργαστεί κανείς οπουδήποτε και οποτεδήποτε μπορεί επίσης να θέσει σε κίνδυνο αυτή την ισορροπία.
21. Εφόσον είναι αναγκαίο, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα που να εξασφαλίζουν αξιοπρεπή εργασία για τα άτομα που εργάζονται με άτυπες σχέσεις απασχόλησης, μεταξύ άλλων με την προσαρμογή του εθνικού νομοθετικού πλαισίου. Θα πρέπει να εξασφαλίζεται, εφόσον είναι αναγκαίο, η επαρκής και βιώσιμη κοινωνική προστασία των εργαζομένων αυτών μέσω της πρόσβασης στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, οι δε πολιτικές κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να εξισορροπούνται με πολιτικές ανταμοιβής της εργασίας. Είναι σημαντικό, πέραν τούτου, να ληφθεί μέριμνα ώστε τα άτομα που εργάζονται με άτυπες σχέσεις απασχόλησης να εκπροσωπούνται στον κοινωνικό διάλογο και να μπορούν να επωφελοούνται από συλλογικές διαπραγματεύσεις.
22. Σε ό,τι αφορά την ποιότητα των θέσεων εργασίας, μια από τις βασικές προκλήσεις για το μέλλον είναι πώς μπορεί να εξασφαλιστεί η διαρκής βελτίωση των συνολικών συνθηκών εργασίας. Όλες οι μορφές απασχόλησης θα πρέπει να συμμορφώνονται με την ισχύουσα νομοθεσία όσον αφορά: το εργασιακό περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία), λαμβανομένης υπόψη της έντασης της εργασίας· τη διάρκεια και την κατανομή του χρόνου εργασίας (ώστε να είναι δυνατή η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής)· την αποφυγή των διακρίσεων όσον αφορά τις προοπτικές σταδιοδρομίας· και τις ευκαιρίες για την απόκτηση και τη βελτίωση δεξιοτήτων και προσόντων.
23. Οι ισχύοντες κανόνες περί σχέσεων απασχόλησης και τα υφιστάμενα μοντέλα κοινωνικής ασφάλισης μπορούν, εφόσον είναι αναγκαίο, να βελτιωθούν περαιτέρω, ώστε να καλύψουν τις αναδυόμενες μορφές εργασίας. Η πρόκληση είναι να εξασφαλιστεί ότι οι δυναμικές καινοτόμες αγορές εργασίας, οι οποίες έχουν ζωτική σημασία για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, ρυθμίζονται με τρόπο που να εξασφαλίζει κατάλληλο και αναλογικό επίπεδο προστασίας για όλους τους εργαζομένους καθώς και υψηλή παραγωγικότητα, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ.

24. Τα παρόντα συμπεράσματα βασίζονται σε προηγούμενες εργασίες και πολιτικές δεσμεύσεις του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Επιτροπής και άλλων ενδιαφερόμενων μερών στον τομέα αυτό, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους και σε συνάρτηση με τις εθνικές περιστάσεις, αλλά και με σεβασμό του ρόλου και της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων:

25. να επικαιροποιούν διαρκώς και, όπου αρμόζει, να αναπτύσσουν ολοκληρωμένες εθνικές στρατηγικές που να ανταποκρίνονται στον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας και να προσφέρουν μια προσέγγιση βασισμένη στον κύκλο ζωής, δίνοντας λύσεις στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πολίτες στα διάφορα στάδια του εργασιακού τους βίου, καθώς και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη εργαλείων για την καλύτερη εφαρμογή των στρατηγικών αυτών.
26. να αναπτύξουν περαιτέρω εργαλεία προβλέψεων για την αγορά εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις διαδικασίες της ψηφιοποίησης και του αυτοματισμού, προκειμένου να προβλέπουν τις τάσεις και να κατευθύνουν τις πολιτικές εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης, ώστε να προσαρμόζουν διαρκώς το εργατικό δυναμικό στις αλλαγές της αγοράς εργασίας, όπου αρμόζει με τη συμμετοχή του CEDEFOP και του EUROFOUND.
27. να προωθήσουν την ανάπτυξη των σχετικών πρακτικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων από μικρή ηλικία και σε όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών, γνωστικών, συναισθηματικών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων, καθώς και της πνευματικής ευεξίας, που αποτελούν βασικούς παράγοντες για την ένταξη στην αγορά εργασίας, την υψηλότερη παραγωγικότητα, τη διά βίου μάθηση και την επιτυχή μετάβαση τόσο από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας όσο και μεταξύ θέσεων εργασίας.
28. να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για σκοπούς όπως η προσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην εξέλιξη της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων εξασφαλίζοντας την προσαρμοστικότητα και τη δημιουργικότητα και στηρίζοντας τη διά βίου μάθηση για όλους.

29. να αναπτύξουν και να προσφέρουν πιο ευέλικτες και προσβάσιμες μορφές μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της μάθησης στον χώρο εργασίας, της κατάρτισης κατά την εργασία, της μάθησης με καινοτόμες μεθόδους, της μη τυπικής κατάρτισης, της αυτόνομης μάθησης καθώς και της χρήσης διαδικτυακών μαθησιακών εργαλείων. Αυτό θα διευκολύνει περαιτέρω τη γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα καθώς και τις μεταβάσεις τόσο μεταξύ θέσεων εργασίας όσο και μεταξύ των εργασιακών καθεστώτων της απασχόλησης, της ανεργίας και της οικονομικής αδράνειας καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου.
30. να στηρίζουν τη χρήση ψηφιακών εργαλείων από τις δημόσιες και, όπου αρμόζει, τις ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης για τη βελτίωση της αντιστοίχισης της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας, με παράλληλη τήρηση των κανόνων που ισχύουν για την προστασία των δεδομένων. Αυτό θα επιτρέψει να βελτιωθούν οι εξατομικευμένες προσεγγίσεις για την ενεργοποίηση και την κινητοποίηση, τη στήριξη στην αναζήτηση εργασίας και τη συμμετοχή στην κατάρτιση, σε συνάρτηση με τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του κάθε ατόμου καθώς και με τις τρέχουσες και τις μελλοντικές τάσεις στην αγορά εργασίας.
31. να αξιολογήσουν πολιτικές που βοηθούν στην αξιοποίηση κινητών και ευέλικτων εργασιακών ρυθμίσεων από τους εργαζομένους, να προαγάγουν τον σεβασμό της σωστής ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και να προωθήσουν το δικαίωμα των εργαζομένων να «αποσυνδέονται» ψηφιακά από την εργασία εκτός των ωρών εργασίας.
32. να προωθήσουν την προσβασιμότητα εντός του ψηφιακού εργασιακού κόσμου και να στηρίζουν εργαλεία και τεχνολογίες που μπορούν να βελτιώσουν την απασχολησιμότητα των ατόμων με αναπηρίες.
33. να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τις συστάσεις του Συμβουλίου σχετικά με τις διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων, ένα ποιοτικό πλαίσιο για τις περιόδους άσκησης, ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας καθώς και σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης.

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους και σε συνάρτηση με τις εθνικές περιστάσεις, αλλά και με σεβασμό του ρόλου και της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων:

34. να μεριμνήσουν για την πρόληψη και την καταπολέμηση των στερεοτύπων για τα φύλα, να μειώσουν τον διαχωρισμό με βάση το φύλο στην αγορά εργασίας και να προωθήσουν τη συμμετοχή των γυναικών στον τομέα των ΤΠΕ, μεταξύ άλλων μέσω της ευαισθητοποίησης των νέων γυναικών, των κοριτσιών και των γονέων τους και μέσω εκπαιδευτικών εκστρατειών, καθώς και να προωθήσουν την ανάπτυξη των βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες.

35. να λάβουν υπόψη τις νέες μορφές εργασίας στις πολιτικές απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης, και να προωθήσουν κατάλληλες εγγυήσεις για τις διάφορες κατηγορίες εργαζομένων.
36. να αδράξουν τις ευκαιρίες που προσφέρει η κοινωνική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρήσεων, για τη δημιουργία βιώσιμων και αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, να βελτιώσουν την κοινωνική δικαιοσύνη για όλους και να μειώσουν τις περιφερειακές και κοινωνικές ανισότητες.
37. να πραγματοποιούν τακτικές ανταλλαγές απόψεων με τους ευρωπαίους και τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους στο πλαίσιο του τριμερούς διαλόγου για το μέλλον της εργασίας και τα μέτρα προσαρμογής των ευρωπαϊκών αγορών εργασίας στις αλλαγές λόγω της ψηφιοποίησης και της αυτοματοποίησης.
38. να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, προκειμένου να διευκολύνουν την αμοιβαία μάθηση και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών σε θέματα που αφορούν το μέλλον της εργασίας.
39. να αναπτύξουν και να συμπληρώσουν περαιτέρω τα εργαλεία για τη χαρτογράφηση των βασικών εξελίξεων στα κράτη μέλη όσον αφορά το μέλλον της εργασίας και των συναφών εξελίξεων στις παγκόσμιες αγορές εργασίας, ιδίως στο μέτρο που επηρεάζουν τις ευρωπαϊκές αγορές εργασίας.
40. να διερευνήσουν πιθανούς τρόπους με τους οποίους το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο θα μπορούσε να συνεχίσει να στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να προσαρμοστούν στις εν εξελίξει ριζικές αλλαγές της αγοράς εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυξανόμενης ανάγκης για ειδικευμένους εργαζομένους.
41. να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους να στηρίξουν μια προσέγγιση της μελλοντικής οργάνωσης της εργασίας βασισμένη στον κύκλο ζωής, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές αρχές που ορίζονται στον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων·
42. να προωθήσουν στα σχετικά διεθνή φόρουμ, όπως η ΔΟΕ, η G7, η G20 και ο ΟΟΣΑ, την ευρωπαϊκή προσέγγιση για τις προκλήσεις που σχετίζονται με το μέλλον της εργασίας.
43. να διευκολύνουν την κινητικότητα σε επίπεδο ΕΕ μέσω μηχανισμών για τον εντοπισμό τομέων που έχουν ανάγκη δεξιότητες και βοηθώντας τους ανέργους να εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας της ΕΕ, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ανάγκη να εξασφαλίζεται περιφερειακή ισορροπία.

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ EMCO ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΠ

44. να παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς τον αντίκτυπο της αυξανόμενης ρομποτοποίησης και αυτοματοποίησης στο πεδίο της απασχόλησης και στον κοινωνικό τομέα και να βοηθούν το Συμβούλιο να διαμορφώνει απαντήσεις σε αυτές τις εξελίξεις, με ιδιαίτερη έμφαση στις ευκαιρίες απασχόλησης για τους εργαζομένους στους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο· και
 45. να συνεχίσουν να παρακολουθούν την επάρκεια και τη βιωσιμότητα των πολιτικών κοινωνικής προστασίας στο πλαίσιο της παρατηρούμενης δημογραφικής αλλαγής και των μεταβολών στον κόσμο της εργασίας, χρησιμοποιώντας υφιστάμενα μέσα.
-

Έγγραφα αναφοράς

1. Διοργανικό έγγραφο της ΕΕ

- Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων
https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_el.pdf

2. Συμβούλιο:

- Συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Μετάβαση σε αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς», που εγκρίθηκαν στις 9 Μαρτίου 2015 (7017/15).
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Η προαγωγή της κοινωνικής οικονομίας ως βασικού μοχλού οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην Ευρώπη», που εγκρίθηκαν στις 7 Δεκεμβρίου 2015 (15071/15).
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Προς στρατηγικές ανταμοιβής της εργασίας», που εγκρίθηκαν στις 15 Ιουνίου 2017 (9647/17).
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Ενίσχυση των δεξιοτήτων των γυναικών και των ανδρών στην αγορά εργασίας της ΕΕ» (6889/17).
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Ενισχυμένα μέτρα για να μειωθεί ο οριζόντιος διαχωρισμός με βάση το φύλο στην εκπαίδευση και την απασχόληση» (15468/17)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Το μέλλον της εργασίας: ηλεκτρονικές διευκολύνσεις» (15506/17)
- Σύσταση του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2014, σχετικά με ένα ποιοτικό πλαίσιο για τις περιόδους πρακτικής άσκησης (ΕΕ C 88 της 27.3.2014, σ. 1-4)
- Σύσταση του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2016, όσον αφορά τις διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων (ΕΕ C 484 της 24.12.2016, σ. 1-6)
- Σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2018, σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας (ΕΕ C 153 της 2.5.2018, σ. 1-6)
- Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης της 22ας-23ης Μαΐου 2018 (8299/18).

3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- Γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής για την ισότητα ευκαιριών γυναικών και ανδρών σχετικά με την αντιμετώπιση του επαγγελματικού διαχωρισμού http://collections.internetmemory.org/haeu/20171122154227/http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/opinions_advisory_committee/151125_opinion_occ_segregation_en.pdf
- Ανακοίνωση με τίτλο «Οι μελλοντικοί οδηγοί της Ευρώπης: Η πρωτοβουλία για τις νεοφυείς και τις αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις» (SWD 2016/733 final)
- Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Έκθεση του 2017 για την ισότητα γυναικών και ανδρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (SWD(2017) 108 final).
- Συνασπισμός για τις ψηφιακές δεξιότητες και θέσεις εργασίας <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-commission-invites-organisations-attract-more-girls-and-women-digital>
- Ανακοίνωση με τίτλο «Νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη: Συνεργασία για την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, της απασχολησιμότητας και της ανταγωνιστικότητας» (COM(2016) 381 final)
- Ανακοίνωση με τίτλο «Τεχνητή νοημοσύνη για την Ευρώπη» (SWD(2018) 237 final)

4. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

- Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 28ης Απριλίου 2016 σχετικά με την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών στην ψηφιακή εποχή (P8_TA(2016)0204).

5. Λοιπά

- Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, γνωμοδότηση με τίτλο «Το μέλλον της εργασίας – Απόκτηση των κατάλληλων γνώσεων και δεξιοτήτων για την κάλυψη των αναγκών των μελλοντικών θέσεων εργασίας» [διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος της βουλγαρικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ] (SOC 570)
- Ερευνητικό σημείωμα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) με τίτλο «Women and men in ICT: a chance for better work-life balance» (Γυναίκες και άνδρες στις ΤΠΕ: μια ευκαιρία για καλύτερη ισορροπία επαγγελματικής και προσωπικής ζωής) (2018)
- Έκθεση του ΟΟΣΑ με τίτλο «Fit Mind, Fit Job: From Evidence to Practice in Mental Health and Work» (Πνευματική υγεία και επαγγελματική ένταξη: Από τη θεωρία στην πράξη) (Μάρτιος 2015).
- Έγγραφο του ΟΟΣΑ με τίτλο «Future of Work and Skills» (Το μέλλον της εργασίας και των δεξιοτήτων), που παρουσιάστηκε κατά τη 2η συνεδρίαση της ομάδας εργασίας της G20 για την απασχόληση (Φεβρουάριος 2017)
- Έκθεση του Eurofound (2017) με τίτλο «Non-standard forms of employment:: Recent trends and future prospects» ((Μη τυπικές μορφές απασχόλησης: Πρόσφατες τάσεις και προοπτικές)